

Бр. 20/49

— у НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 10. ФЕВРУАРА 1890. —

ГОД. XV.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 16.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Извали за време бављења позоришне дружине у И. Саду сваког дану сараке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ДРАМСКИ ПИСАЦ РЕТКЕ СРЕЋЕ.

Евжен Лабиш спада у оне ретке драмске писце, који су целога свога века срећни били и којима је испадало за руком све, што би започињали.

Скоро пола столећа Лабиш је неуморним трудом и ретком способношћу обогатио, у малим размацима времена, и онако већ богату француску књижевност драмске врсте.

Њему није требало дugo времена, па да постане владарем француске комичке позорнице.

Задатци, које је он износио у својим комедијама, од опитега су интереса. У њима је свуда Лабиш и она његова окolina, у којој је одрастао и васпитао се, а то је грађански стајек.

Лабиш је оличена веселост, без оштрине. Свакојаке глупости и недостатке грађанске позорнице је Лабиш такве какви су, с нарочитом жељом, да им се свет наслеђе. Њему није било потребно, као неким писцима, да оштрином сатире и сарказма шиба друштве махне. Он није ни мало уживао у томе, да своје јунаке доводи у такве незгодне прилике, да би својом радњом могли постати трагични. Из његових комедија види се, да он не воли ни да напада ни да прашта.

Чувени и срећни овај књижевник рођен је у Паризу 5. маја 1815. од богатих грађанских родитеља. Учио се у бурбонском колеџу и свршио правну школу. Почео је писати у 23. години. У младости је само једном покушао да пише роман, (La Clef des champs), и неколико новела, иначе је сву своју радљивост по-

светио драми. Од 1840. године, па све до времена пред смрт своју, писао је за позорницу. Већину својих дела написао је у друштву са знатнијим књижевницима, као Е. Ожјером, Делакуром, Марионом, Мишелом, Димапоаром и др. Но ипак се може рећи, да су сва та дела чисто лабишева својина, јер је он позајмљене идеје и грађу са свим сам оригинално распоредио, попунио и својим духом задахнуо. Написао је тако више од 170 позорищних дела, међу којима су најбоље примљена: *Фризети* (1846.), *Іћа Ларибра* (1849.), *Загрлимо се, Фолубри*.

Неке комедије његове приказане су с велијим успехом и на нашој позорници. Та ко се на пр. не сећа његовога *Персиона* и оних перипатетичних капиталних глупости, што су тако наивне и опет тако красни снимци из живота француске буржоазије?!

Изврсност аутора стече му год. 1880. име францускога академика на место С. Рене-Таљандјера, онога за нас заслужног књижевника, који је писао о Карађорђу и Милошу Обреновићу. Осим тога, год. 1861., одарен је орденом „Почасне легије.“

Лабиш се врло мало бавио питањима, која нису засецала у уметност. Ова његова једностраност често је била чудновата. Као грађанин, Лабиш је више волео време Царства него ли Републике, према којој је имао праву одвратност.

Последње време свога живота провео је на својим пољским добрима у Солоњи, живећи просто и занимајући се врло радо земљорадњом. Благу и веселу нарав очувао је до саме смрти.

Лабишев пријатељ, владар драмски на позорници, *Емил Оже*, у предговору неком делу лабишевом, овако цени знатног писца:

„Какав човек, такав стил. Ако се и кога може тицати овај зфоризам, то се да најбоље применити на Лабишса. Он личи на своје комаде, као и његови комади на њега. Као год у животу му, тако и у делима му, тече веселост из његове урве као река, која се меша с највеселијом фантазијом, најздравијим и најнежнијим осећајима. Да постане славан као дубокоуман писац, недостајало му је нешто мало не-

дантизма, а да буде пајузвишенији моралиста, сметала му је оскудица у јеткости. Он не шиба; па и ако покаже своје зубе, то бива само у смеху. Никада он не заједа до срца...“

Један пак од ваљаних лабишевих некрологиста овако завршује:

„Нико не може знати, о чему је великан овај на самрти мислио! Али, као да свирепа нека иронија хтеде, да се опазе две крупне сузе на за навек склоњеним трепавицама онога човека, који је пуних 40 година био оличени слатки смех и веселост на француској позорници.“

ЛИСТИЋИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(*Буњевача*, слика из буњевачког живота у 3. чина са певањем и играњем. Написао Веља М. Миљковић. Музика од Франше Гала.)

Као представу за народ дала је управа наше позорине сад у недељу 4. (16.) фебруара горњи комад. И заиста је добро чинила. Гледајмо тога вечера слику из живота, која се догађа и код свих других народа па и код иптомих Буњеваца. Симетка, потекла из себичности и лакомости, хоће да разори лепо пријатељство буњевачко, хоће да растави мило и драго а да сиоји са недрагим, са непријатком, хоће да убије лено име гајде Буњевца. Слаб карактер гајда Аге иде на сусрет заплету у игри, који изазива и снује друга му жена Марга, коју је заслепила себичност, те јој ништа није свето, ни што је поштен свет високо цени и штује, па ни невина љубав, тај божанствени дар, двоје младих. Бива то врло често, да се старкеља пода својој другој жени, а особито ако ова јони и уме. Па и овде у мало што не подлеже добра ствар, у мало што не победи Ариман и дође се до перијетије, и хвала доброј срећи, хвала писцу, што брзо поче да расплеће, што поче злоћа и најост да узмиче испред добра и поштења. Планови и намере злехуде мајехе скрхаше се код Маја; бивши робијани изнесе Магди пред очи њезину грдобу, кад јој ускрати свој „Schergendienst“ и очита јој подобрју буквицу. Писац је врло лепо смилио заплетање догађаја, па да нас не би и сувине ражалостио и у бригу бацио, са заплетањем уједно даје нам и расплат кад оно честити плѣбански изводи на прави пут заблуделе момке. И на крају крајева бољи прин-

ци побеђује, злоћа и најост се понизује и капитулира, узима се што је мило и драго, пријатељство — та ретка слика наших дана — спасава се и одржава се, свој својега не упути а спасава се образ буњевачки срамотом мајехе и проигране паметнице Естерке. Мора се признати, да целим комадом провејава то плота иека и благост: одсев ваљда питомог буњевачког карактера. Укаје и нам се, избije је и гдегод по иека одвратност, одмах се у главу туче: „Ти ниси Буњевац“, „ти ниси Буњевка.“ Ја бих се радовао, да том напном браћом западне вере заиста влада такав понос, какав нам се у овом комаду износи. Народни понос је велико благо, које треба чувати као очи у глави, он је много кадар: а да сачува народ у часовима беде и да га поведе бољој будућности на сусрет. Буњевци мора бити да држе здраво један с другим, не даду на своје и раздују се срећи свога брата — мртвив поносеу. Што морадојмо да гледамо и слушамо најости мајехине, гадно паметање Естеркино и слабост агину, обилно бисмо награђени благошћу и добром поп Блажику; једно од најлепших места у комаду том заиста је опо: Кайје се греници! Награђени смо и пробудом плачљиве Маре, једва једаред се и она трже и ногледа и сама да дела: тако доликује резолутној дјвојци. Не треба то јаукати само: „давим се,“ него треба и повеслати. Писац је био добар према публици, коју он мора да врло добро познаје, кад је уметнуо Вену. Докле заплет расте, суморног гледаоца добро ћудни Вене разглажује својом шалом, која, мимогред буди речено, није баш свуда и свагда бирана и слана. Да је успех дело постигло, сведочи и то, што та епи-

зода при распјетању не задобија ни полак оне пажње, коју је при заплетању уживаја. Добро је радио писац, што нам је изнесо и дијалекат буњевачки. Видесмо питоми живот, слушајмо целе вечери и говор наше браће западне вере. Само бисмо приметили управи, да строго изведе у целом комаду изговарање по западном говору; ове представе се претеривало и говорило се и где му није места било, а некоје су опет речи по источном говору изговаране. Певане песме су зачињавале цео приказ, уз то жива радња, па леп распоред градива изазвали су у публике велико задовољство. Наше новине већином не уживају бани најлепши предусретање од стране публике, па и овога маха видесмо многе где фале; можда наша управа не би потренила, кад би ма и на крају ове сезоне још једаред приказала „Буњевку.“

Глумци су сви од реда добро играли; врло је добар био Добриновић (Веџа), Миљковић (Влашић), Ружићка (Маћеха), изврена. Добриновићка, Љуканка врло су добро свој задатак вршиле. Добар је био Ружић, Делини, Марковић. Мара у том комаду мало пева, мал' да нам „Буњевку“ још ленице не би приказала Вујићка. Уопште, глумци су прегли, да нам Буњевку што ленину прикажу, хвале је вредна та ревност и колегијалност њихова па се у напред већ радујемо тој вольности њиховој у новини Димитријевићевој.

J.

КР. СРП. НАР. ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

(*Народно позориште у Београду*) Београдски лијетови јављају, да се Ранко Тајчић, члан финансијског одбора, одвојио код тачке 10. споразума, осуђујући незаконити постунак онога министра, који је закључио уговор са Англо-банком, што је у исто време уговорио са њом, да позајми Народном Позоришту 1000 дуката, и тиме опети државну касу. Тражио је сасвим тога Ранко, да се задржава помоћ, која се даје Позоришту, док се оно не одужи држави, а ако је потребно, да се стави забрана и на његове приходе. На скупштинском састанку устао је Ранко Тражио, да се усвоји и његово одвојено минијеље, паводећи за то разлоге, које смо већ напоменули. Овоме су одлучно противили били П. Срећковић и поп М. Ђурић, доказујући неоснованости Ранковог тражења. М. Мостић (за кога зли језици веле да има бесплатну ложу у партеру, те је јуче с тога морао много да претрпи) брани Позориште и вели, да је оно установа, која има исто онаку задању као и Друштво Св.

Саве. Укинућем Позоришта одмах ће настати могућност, да у Београду стану ницати швајцарска позоришта. Министар финансије вели, да се он споразуме са министром просвете, да Позориште врати тих 9101.41 динара, што дугује држави, за 3, 4 године. Стојан Рибарац врло умесно напомиње, да се ова ствар изменила, те Позориште више не дугује странцима нити држави, којој има вратити дуг кад хоће. Сматра да би било срамота, да Краљевина Србија нема свог сталног Позоришта, кад се зна, да се у свима осталим државама старају, да установе ове врсте што више унапреде. Т. Бојичић потномаже Ранку, па вели: „да се у позоришту изигравају и представљају којекакве представе,“ и да српски народ од тога нема никакве вадје. После говора Кундзићевог, који наглашује, да је Позориште државна установа, председник ставља на гласање и Скупштина усваја ову тачку онако како је предложена. Противни су били: Р. Тајчић, Томо Бојичић и Јов. Милић, Баличевац. — Ми се радујемо, што је ова ствар онако прошла у Скупштини. Укинуће Позоришта, не само што би било срамота за српску државу, него би још и и дало повода врло рђавом минијељу о нама. И ако се садашњој позоришној управи може пребацити, да не води рачуна о комадима, које износи на позоришту и да у Позоришту нема строге контроле, ипак се то среће удео и реформисати, тако, да Позориште одиста почне вршити своју задају онако како треба. Напоменућемо још само то, да никако нису оправдана они разлови, по којима Позориште служи на задовољство Београђанима, кад се зна, да ниједан Србин, кад дође у Београд, не ће пропустити, а да не оде у Позориште.

ПОЗОРИШТЕ.

(*Борис Годунов*) Ту драму А. Пушкина приказали су недавно у Петрограду у домаћем позоришту богатана рускога грофа Шеремећева у присуности цара, двора и руске прве аристократије с толиким сјајем, да је та представа стала преко стог хиљада рубаља. Декорације приказиваху до најситнијих ситница московске тргове у Кремљу онога времена, а израдише их први уметници руски. Одело богате властеле, дворане им итд., све је то било уденено с потпуном историјском верношћу. Неке улоге одиграли су чланови највеће аристократије, као кнез Гагарин, кнез Галиции, и т. д. Позориште беше осветљено електричном светлошћу.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

У ПРЕТИЛАТИ 11.

16. ПРЕДСТАВА.

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 10. ФЕБРУАРА 1890.

ФАУСТ.

ТРАГЕДИЈА У 6 РАЗДЕЛА, НАПИСАО В. ГЕТЕ, ПРЕВЕО М. САВИЋ, ЗА СРП. ПОЗОР. УДЕСНО А. ХАЦИЋ.
РЕДИТЕЉ: МИЉКОВИЋ.

ОСОБЕ:

Фауст.		Миљковић.
Вагнер, његов фамулус.		Делини.
Мефистофелес.		Ружић.
Дух.		Лукић.
Зао дух.		Стојчевић.
Ученик.		Живковић.
Валентин, војник.		Васиљевић.
Маргарита.		М. Марковићка.
Марта.		Ј. Добриновићка.
Први	занатлијски момак.	Стефановић.
Други		Бакаловић.
Прва	служавка.	*
Друга		Д. Жанова.
Први	грађанин.	Димитријевић.
Други		Марковић.
Прва	девојка.	Т. Лукићка.
Друга		С. Миљковићка.
Вештица.		Д. Ружићка.

У недељу 11. фебруара: „САКУРИЦА И ШУБАРА.“ Шаљива игра у 4 чина, с певањем, из живота и покојне иришке слепачке академије, од Илије Округића Сремца.

Болују: С. Бакаловићка, Илић.

Улазнице могу се добити у позоришној писарници од 9—12 пре и од 3—5 сахата
после подне, а увече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.